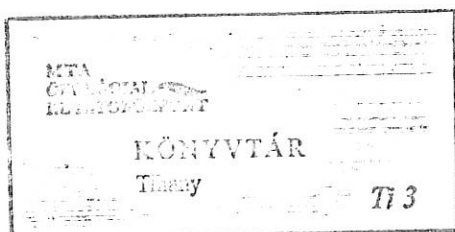
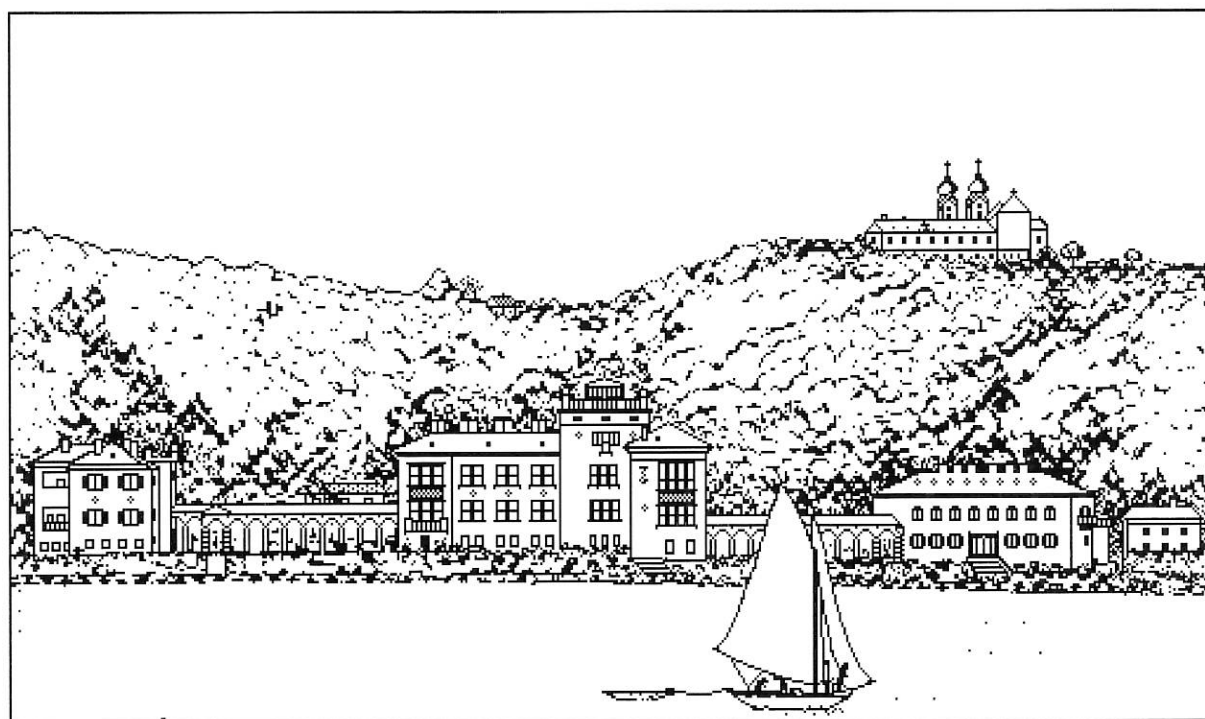

HIDROLÓGIAI KÖZLÖNY

A MAGYAR HIDROLÓGIAI TÁRSASÁG LAPJA • 2014 • 94. ÉVF. 5-6. KÜLÖNSZÁM

LV. Hidrobiológus Napok
„Akvatikus és teresztris kutatások kapcsolata”
Tihany, 2013. október 3-4

5-6

2014

JOURNAL OF THE HUNGARIAN HYDROLOGICAL SOCIETY • VOL. 94. NO. 5-6. • 2014

Bíró Péter köszöntése 70. születésnapja alkalmából

Dr. Bíró Péter akadémikus 1943. május 8.-án született Újfehértón. Gyermekként Nyíregyházán nevelkedett. Orvos édesapja hatásaként, illetve az állatok szeretete miatt kezdetben állatorvos szeretett volna lenni. A Tisza menti és a környéki vizes-mocsaras területeken tett barangolások azonban egyre inkább ráirányították figyelmét a vizek és vizes élőhelyek élővilágának megismerésére. Molnár Gábor braziliai útleírásait olvasva, ő is az Amazonas vidékére vágyott és szenvedélyesen akvarizált. Szorgalmának eredményeként előfelvételiként jutott be a Kossuth Lajos Tudományegyetemre (Debreceni Egyetem), ahol 1962-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait a Természettudományi Kar biológia-kémia szakán. Az egyetemen az Állattani Tanszék akkori vezetője, Woynarowich Elek professzor vette pártfogásába, akinek segítségével tovább mélyíthette halbiológiai és hidrobiológiai ismereteit. Felvette az összes lehetséges hidrobiológia irányú tárgyat és három társával együtt az országban először szerzett biológus-hidrobiológus diplomát 1967-ben. Friss-diplomásként egyből Tihanyba, az MTA Balatoni Limnológiai Kutatóintézetbe került, ahol szinte közvetlenül az 1965-ös angolna-pusztulást követően, nagy szükség volt halbiológusokra. A Balaton halászat-ökológiai kérdéseivel, az angolna-pusztulással, de legfőképp a tó egyik legismertebb csúcsragadozó halfajának, a süllőnek a növekedésével és táplálkozás-biológiájával kezdett el foglalkozni. Sorra jelentek meg dolgozatai a süllő biológiájáról; egyetemi doktori disszertációját

(1971.) kandidátusi értekezését (1977.), majd akadémiai doktori értekezését (1992; beiktatás 1993.) is e halfajról írta. 1970-ben Közép-Európára nézve új halfajt, a folyami gébet írta le a Balatonból. E sokat idézett munka az első azok közül, amelyek ráirányították a figyelmet a Ponto-Kaspikus inváziós gébfajok kutatásának fontosságára. Az 1970-es évektől kezdődően évtizedeken keresztül tanulmányozta a gyakoribb és halászatilag is fontos balatoni halfajok populáció-dinamikáját. Elsőként vezette be hazánkban a növekedés, a mortalitás, a produkció becslésére a külföldön alkalmazott és tudományos körökben elsősorban W. E. Ricker professzor által népszerűsített populáció-biológiai módszereket és modelleket. Számos hazai halbiológus vette alapul egyetemi jegyzeteit és cikkeit szakdolgozataihoz, doktori értekezéséhez, hogy a balatoni halak populáció-dinamikájának megismeréséhez már rutinszerűen alkalmazott módszereit az ország más vizein élő populációkra is alkalmazza. A populáció-dinamikai módszerek kombinálása a halak táplálkozás-biológiai kutatásával lehetővé tette, hogy egy igen részletes, produkció-biológiai szempontokat is figyelembe vevő táplálékhálózati modell készülhessen el a Balatonra. Hosszú távú adatsorok elemzésével rámutatott, hogy a tó trofikus állapotának változásai, a halászati gazdálkodás, az idegen-honos, sokszor inváziós fajok betelepítése és bejövetele milyen változásokat idézett elő a tó halállományának szerkezetében, dinamikájában. Hangsúlyozta a vízgyűjtő szempontú gondolkozást a balatoni halállomány minél természetesebb állapotának fenntartásában, rámutatott a befolyó patakok refúgium szerepére, a berkek, a tórol leválasztott vizes élőhelyek kiemelt jelentőségére.

Széleskörű kutatásai mellett számos tisztséget töltött és tölt be jelenleg is különböző szakmai szervezetekben, melynek pusztá felsorolása sem egyszerű feladat. Kutatóintézeti állása mellett 1976-ban a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium halállomány-fejlesztő programjának vezetője lett. A programot 1980-ig irányította. 1982-ben a kutatóintézet hidrobiológiai osztályának vezetőjévé, illetve az intézet helyettes igazgatójává nevezték ki. Tisztségeit 1991-ig töltötte be. 1993-ban kutató-professzori megbízást kapott. 2004-ben kinevezték a tihanyi kutatóintézet igazgatójává, melyet 2012-ig vezetett. A kutatás mellett több magyarországi egyetemen folyamatosan oktat, így a Debreceni, a Szent István és a Pannon Egyetemen is vendégelőadó. 1986-tól a Debreceni Egyetemen címzetes egyetemi docens, majd ugyanitt 2001-ben címzetes egyetemi magántanárrá avatták. Az MTA Ökológiai Bizottságának, az Evolúció-biológiai Bizottságnak, illetve a Hidrobiológiai Bizottságnak lett tagja, utóbbinak több éven át elnöke is volt. 1994. és 2000. között a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésének doktori képviselője volt, 2001-ben megválasztották az Akadémia levelező, 2007-ben pedig rendes tagjává. Közben bekerült a Doktori Tanácsba, és a Veszprémi Akadémiai Bizottság elnökévé is megválasztották. Ilyen minőségében az MTA elnökségének munkájában is részt vesz. Akadémiai tisztségei mellett az Európai Ichthyoló-

gus Unió (SEI) titkára volt. A Magyar Hidrológiai Társaság Limnológiai Szakosztályának elnökévé 1990-ben választották meg. 1973-óta szervezi a Tihanyi Hidrobiológus Napokat, ezek tudományos anyagát 1995-óta szerkesztve, lektorálva a Hidrológiai Közlemben kiadja. Számos hazai és nemzetközi tudományos testület vezető-ségi tagja: Societas Internationalis Limnologiae (SIL); Journal of Aquatic Ecosystem Health and Management (Elsevier); International Network for DIVERSITAS in Western Pacific & Asia (DIWPA); MTA Ökológiai és Hidrobiológiai Bizottságok; Bolyai János Kutatási Ösztöndíj; IUBS-SCOPE-UNESCO-ICSU-IGBP-IUMS DIVERSITAS; Inland Water Biodiversity Scientific Coordinating Committee; Debreceni Egyetem (KLTE) TTK Doktori Tanács és Habilitációs Bizottsága; A IUBS (Nemzetközi Biológiai Unió) MNB elnöke, a VEAB al-elnöke, az EUI (Európai Ichthyológiai Unió) tiszteleti tagja. A BIODIVERSITAS Magyar Nemzeti Bizottság alelnöke, a SCOPE Magyar Nemzeti Bizottság tagja. 2006-ban megindította „A Balaton kutatásáról mindenkinek” c. tudományos ismeretterjesztő sorozatot. Tevékenységét "Kiemelkedő kutatásokért" (MTA) 1975, 1977,

1980-ban díjazták, megosztott Akadémiai Díjjal (1987), Széchenyi Professzori Ösztöndíjjal (1998) és az MHT "Pro Aqua" emlékéremével (1999), Schafarzik emlékéremmel (2000) ismerték el. 2012-ben nyugdíjba vonult, professzor emeritusként továbbra is aktívan dolgozik.

Bíró Péter 2014-ben a Magyar Érdemrend Középre-sztjét vette át Áder János köztársasági elnöktől. Azonban a nagyon rangos tudományos elismeréseknél és állami kitüntetések-nél is fontosabb számára családja, unokái, akik mellett most már nyugodtabban tudja élvezni a kötelezettségektől mentesebb életet, professzor emeritusként megtartva persze kedvelt kutatási témáit, tudomány-szervezői tevékenységét, köztük a hosszú évek óta felelősséggel vitt Limnológiai Szakosztály vezetését. Ezúton tisztelgünk életpályája előtt, és a hidrobiológusok nevében köszöntjük, és köszönjük több évtizedes munkássá-gát. Bíró Péter akadémikus úrnak 70. születésnapja alkalmából sok boldogságot, jó egészséget és további aktív éveket kívánunk, hogy a hazai hidrobiológia számára még sokáig, változatlan mutasson követendő példát.

Erős Tibor

Klossy Irén alkotása